

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: TIL PEDER MAGNUS TROJEL.

Citation: Ewald, Johannes: "TIL PEDER MAGNUS TROJEL.", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 360. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353510674816/facsimile.pdf> (tilgået 26. september 2021)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

vist ikke er faldet mig let — Sygdom, en stræng Diet, Medicamenter, Sommerens Hede, og en overhaandtagende Melancholie, som jeg ey kan angive nogen Aarsag til, gjøre mig det de fleeste Timer om Dagen vanskeligt nok at overlade mig til min Indbildnings-Kraft, om de ikke virkelig svække denne — Materien er desuden, saa rig den er, temmelig udtømt — Det eneste jeg veed, er at skikke Dem mit Vers, og at bede Dem handle dermed efter Deres Gotbefindende — Saa veed jeg det bliver best mueligt — Skal jeg imidlertid lade det rykke ind i AdresseContoiret? — Hav den Kjærlighed at svare mig, som snarest — eller i Mangel af Tid at lade Deres Kølbel svare mig — Dersom De var her i Byen, min kjæreste Velynder, da skulde De vist være den første der fik mine Fiskere at see — Nu skal De tilforladelig være en af de første — Komme de kun ikke til at smage af Essentia Stilbii og Gummi Guajac. Jeg har hørt, at min Herr Broder nu gjør Opvarthing paa FredensBorg, som Jagd-Junker — Er det saa — da kysser jeg hans Sporer — Det er min Rang og min Stolthed, at være Deres Ven — og det er meer — det er min Lyksalighed — Derfor beste, kjæreste Velynder, elsk Deres troeste

Ewald. 25

Kjøb: d 1ste Sept. 1778.

Høy-Velbaarne Herr Kammer-Junker von Moltke Franco
til / Fredensborg

TIL PEDER MAGNUS TROJEL.

Det er en af mine Lyksaligheder, min bedste Trojel, at vilde dig min Ven, min varme Ven — og ifølge heraf er det min Stolthed, at troe mig fuldkommen kienendt af dig. Men om du og kienndte mig mindre, skulde Jeg dog agte hvert Ord for spildt, hvormed Jeg bevidnede dig den Glæde, den Op- løftelse, det søde Enthusiasme, som dit, og effter

din Forsikkring saa mange Danskes ædle Tilbud
 har skænket min Siæl — Det er Natur — du vil
 endog troe mig uden mange Bekræftelser, naar
 Jeg siger dig, at saa kiærkomment som mine Huus-
 5 lge Omstændigheder naturligviis maae giøre mig
 et Tilbud af denne Art; min Egennytte dog endnu
 neppe har kundet faae enten Tiid eller Rum, til at
 tage Deel deri, for de ædlere Lidenskaber, som
 det har satt i Glæring. De som giøre mig den Ære,
 10 at troe mig Digter, vil endnu finde det blot Natur,
 at Jeg først maatte giennemføle alt det smigrende
 deri, førend Jeg kunde tænke paa det nyttige —
 Hvad for et Begreb om Udkomme, eller Bequem-
 melighed eller Vellyst kan komme op ved Siden
 15 af den Tanke at være agtet, og elsket af sit Folk,
 — og af Danske? — Thi dette forædler virkelig
 Tanken for enhver, som kjender vor NationalCa-
 racter — de billige, de Undscelige, de giæstfrie
 Cimbrer, ere ikke vante til at agte nogen blot
 20 for Landsmandskab Skyld — Følgelig — men nu
 seer du, hvor stolt du allerede har giordt mig — lige-
 meget — det er kun en kold Compliment, om det
 overalt er nogen, at sige sine Velyndere, at man
 troer sig aldeles uværdig til deres Yndest — Om
 25 Jeg og troede mig nu at være det saa maatte dog
 Medusa eller en anden forsteenende Gnome have
 overseet mig, om Jeg tænkte at blive det længe
 efter slig en Opmuntring — Men nok herom —
 Denne Materie fører kun alt for liige til en Egoisme,
 30 der icke aldtiit er saa behagelig for andre som for
 os selv. Jeg vil kun lægge til, at ved min Ære og
 min Samvittighed, ingen Konge paa Jorden kunde
 giøre mig et Tilbud, som var saa smigrende for
 min Art af Ambition, og overalt for mit heele
 35 Hierte, som det omtalte — Naar Jeg har sagt saa-
 meget bør hverken du eller nogen tvivle paa min
 sande min levende Taknæmmelighed; endog før-
 end Jeg eensgang har tænkt paa dets mig saa vigtige
 oeconomiske Fordeele; Men det er Tiid at Jeg taler

om disse da det er egentlig i Hensigt til dem, at du begiærer mit bestemmende Svar — det falder mig ikke saa let, at udvikle mit Hiærtes inderste Tanker nu, som før — jeg vil imidlertid forsøge det —

Det er positivt vist, at Jeg betragter den Vished, ⁵ at kunde faae mit Udkomme af mine Landsmænd, ikke alleene som den væsentligste Ære, ikke alleene som et ægte Bevils paa deres Yndest, og følgelig som den reeneste Kilde til Vellyst; men og blot oeconomisk betragtet som en virkelig Righed, ¹⁰ som en Skatt, hvis Besiddelse glæder og beroeliger mig meer end Jeg havde tænkt at en Skatt nogentid kunde det — Jeg betragter den, som en sand Harpax betragter sin fyldte PengeKiiste — — Jeg er glad, usiigelig glad ved at eye den — men — ¹⁵ maac jeg legge til, at dersom Omstændighederne tillod mig det, Jeg da ligesom han, neppe skulle nenne at røre den? og det ved min Ære ikke af nogen utiidig eller dum Ambition — jeg tænker desuden oven til at have forklaret mig tydelig nok ²⁰ i den Hensigt — men fordi Jeg for det første er overbevist om, at man ikke uden et yderligt Nødsfald bør falde sine Venner besværlig i PengeSager — og det for det andet er usiigelig sødere, at viide sig en Resource, end at bruge den — Taalelige Om- ²⁵ stændigheder forudsatte, skulle jeg følgelig med det oprigtigste det varmeste Hiærte takke mine Velyndere for den beroeligende Vished de havde skænket mig, og bede dem forbeholde mig den, som min kiæreste Tilflugt i Nøden — Spørgsmaalet ³⁰ bliver da hvorledes mine Omstændigheder nu ere. — Jeg vil oprigtig legge dig dem for Øynene, og saa bede dig og mine øvrige Venner selv dømme — Jeg har for nærværende Tiid Forraad til det nødvendigste, omtrænt i et halvt Aar — og for Resten ³⁵ i Verden intet — I 2 Aar har ArvePrindsen skienket mig aarlig en Gratification af 100 Rd. — men man har ladet mig forstaae, at Jeg neppe tør begiære den, eller kan vænte den i Aar, da Jeg har

faaet saa mange Penge ved min Balder -- da jeg
 nu om det er Guds Villie baade giærne vil leve lidt
 længere end et halvt Aar, og der er mange Slags
 Ting som Jeg giærne ville have og nok kunde
 5 bruge foruden det nødvendigste, saa er den Ud-
 vey som først og naturligt og uden mine Venners
 Ædelmod, alleene aabner sig for mig -- Arbeyde
 -- og det icke de søde vellystige Udøselser af en
 med Glæde og store Billeder opfyldt Siæl, som
 10 man meget uegentlig kalder Digteriske Arbeyder.
 da de kun ere Digteriske Lættelser -- men sandt
 naturligt Arbeyde, saaledes som det blev vor første
 Fader paalagt, og endda saa meget vanskeligere
 end blot mekanisk som det er en munter Skoeler
 15 Hest vanskeligere at gaae for Plov end en Krallike
 -- Thi det forstaaer sig, at naar Jeg skal skrive
 propter panem lucrandum, jeg da ikke tør rette
 mig efter min egen Siæl, icke efter dens Hæng
 dens Luuner, dens Evner eller dens Biefald; men
 20 blot efter andres, -- icke efter de Tilkommende
 Slægters; men de nu levendes, og iblandt disse
 icke efter de Vittiges og Oplystes; men efter
 de fornemmes og Riiges, icke efter faae Kiende-
 res; men efter Mængdens -- Alt dette er nu icke
 25 mindre end let og behageligt; men det har endda
 en uundgaaelig Følge, som er lidt værre end ube-
 hagelig -- Jeg har icke nødig at siige dig at det er
 den liigeste Vey til Maadelighed -- og Forglem-
 melse -- om icke -- men ney min Siæl kan icke
 30 udføre denne Tanke -- den skal den kan ikke føre
 mig saa dybt, endskiøndt enhver maac tilstaae, at
 der er et større Rum imellem en Poet og en Verse-
 maker end imellem en Verse-maker og en Skiælm.
 Naar man imidlertid tiltroer sig en Digterisk Ære,
 35 og sætter mindste Priis derpaa saa bliver det ald-
 tiid tungt at skicke den til Bageren for Brød --

Saaledes ere mine nu værende Omstændigheder,
 og endskiøndt de icke just kan kaldes utaalelige, saa
 ere de dog som du seer generende nok -- men kan

de berettige mig til at ville leve paa mine Venners Bekostning, og stød Jeg ikke Fare for naar Jeg saaledes Aarlig uden alle Vilkaar af Arbejde tog imod deres Penge, da tillige at berøve mig deres langt kærere Agt? — Døm du min beste Ven, og Jeg vil følge din Dom — Thi Jeg veed at du vil være liige saa om over min sande Ære, som du er omhyggelig for min Velfærd — og du er vist bødre Istand til at afveye det eene imod det andet end Jeg — Imidlertid beder Jeg dig lægge nøye mærke til 2 Udtryk i mit Spørgsmaal — Jeg siger Aarlig uden alle Vilkaar af Arbejde? det første fordi Spørgsmaalet her ikke er, om en Gave, et Agtelses Tegn eengang for alle, af dem som best fortjene at forestille den Danske Nation — En Lykke som der ikke kan være mindste Betænkning i, at Jeg jo med største Glæde og Taknemmelighed og med den roeligste Samvittighed af Verden ville tage derimod, naar den blev tilbudt mig; da det paa lagde mine Velyndere saa lidet Tvang for Fremtiden, som de har den Ædelmod at ville paalegge mig, og de da kunde lade være at igientage Deres Godhed, om de saae at jeg ikke fortiente den — Jeg har for det andet sagt uden Vilkaar af Arbejde — fordi det kommer mig for som at disse Vilkaar vare nødvendige til at berolige min Æmhed — og fordi Jeg er overbevist om, at de foreskrives mig af et Sælskab som elsker og agter mig, de da langt fra at genere min Siæls Evner, eller engang dens Luuner, tvertimod ville tiene mig til et Ær- agtigt Paaskud til at frasige mig saadanne Arbejder som gjøre det alt for meget — Jeg har længe gaaet svanger med en stoer, maaskee en alt for stoer Tanke, som Jeg her vil vove at meddeele dig, blot for at gjøre mig tydelig, og ikke at give den ud for andet end en blot Tanke — Skulle det være mig mueligt at skrive et episk Digt? Usifgellig giærne ville Jeg prøve derpaa — og i mange Aar har det allerede været mit kære-
ste

Formaal — men blot mine snevre Omstændigheder har hindret mig deri — Om nu et Dansk Selskab slog sig sammen og sagde vi vil have et Episk Digt taget af den Danske Historie, om det er muligt at faae — Vor gode Ven Ewald skal prøve derpaa, For at han kan leve imidlertid vil vi give ham saameget aarlig, med de Vilkaar at han hvert Qvartal skal foreviise os det han har færdig; og saasnart han selv icke troer at kunde forbedre det meer nedlegge det baade Makulatur og Recenskrift i vor Forvaring, at vi effter vor godtbefindende kan gjøre det bekiendt eller om det icke duer brænde det paa hans Grav — Men alt dette er kun et Indfald, og som Jeg frygter noget sværmerisk.

Jeg har skrevet en Bog sammen min beste Trojel, for at siige dig det som Jeg kunde have sagt dig i en eeneste kort Periode — at Jeg neml. er Stolt af at imodtage alt det gode som du og mine øvrige gode og sande Venner vil give mig — og det med destostørre Glæde og Taknemmelighed, som min nu værende Situation virkelig gjør mig trængende dertil — og at Jeg dersom De ædelmodig vil paalægge sig det Baand at igientage Deres Godhed Aarl., Jeg da af en meget vel føelt skjønt icke ret forstaaet Æmhed, ønskede at de ville paalægge mig noget som dog nogenledes kunde svare derimod — Alt det øvrige overlader Jeg til dig og Dem —

Og nu tuusinde, tuusinde flammende Taksigelser af det Hiærte som du har fyldt med Glæde og Mod og Stolthed — Og saa lev vel min beste, min sandeste Ven — Svar naar du kan; men nu og evig elsk din troeste

Ewald.

Kiøbenh. d. 13de Sept. 78.

TIL MARIE HUULEGAARD.

Hjertelskte Moder!

Vers fordre De af mig min sødeste — og jeg
 skulde være nødt til at undskylde mig? — Det fal-
 der mig bittrere end Bukke-Blade og Quassia — 5
 thi ligesaavist som det er, at en Poët intet andet
 har at give bort, end Vers; saa vist er det, at han
 usigelig gjerne giver dem, og at ham skeer den stør-
 ste Tjeneste af Verden, naar de blive begjerte af
 ham — Og nu, naar det er Dem, min søde Mama, 10
 Dem paa Deres Syge-Seng som begjærer en Prøve
 af min Kunst, til Tids-Fordriv; nu kunde jeg ved
 min digteriske Ære kaste Apollo og alle Muserne
 i Peblinge-Søen, fordi de ikke strax paa min An-
 fordring fylde min Sjæl med den raskeste Sang 15
 som nogentid er sunget i en dansk Harpe -- Og
 dog er de Stakkler temmelig undskyldte — De
 frygte de afskye Patienter og Apothekere, og jeg
 vilde forbinde mig til at fordrive det heele Chor,
 saagot med en Portion Antimonium og Gummi 20
 Gvajac. som Engelen fordum fordrev Asmodæus
 med Leveren af en Fisk -- Sygdom og Nærings-
 Sorg er overalt de bitterste Fiender af Poësen —
 og de plage mig afvexslende — undertiden begge
 paa engang -- Hvad skal jeg gjøre? — 25

Opfordrer jeg min Sangerinde,
 At tænde Flammer i min Sjæl —
 Strax spørger hun til mine Vinde;
 Og om jeg kan fordøye Vel —
 Berører jeg de gyldne Strænge, 30
 Og vil jeg tvinge dem til Sang;
 Da er et evigt Penge, Penge,
 Fra først til sidst der Jammer-Klang —

Det var nu engang extemporert — men det hol-
 der ikke Stik — Saa er det og en Omstændighed, 35
 at det lidet som Sygdom levner mig af Esprit, det
 er satt i Pant hos mine Patroner, og for nærværende